

sosiaalipäivystys

Sosiaalihuoltolaki (1.4.2015)

- ❖ 29 § koskee sosiaalipäivystystä. Kunnan olisi huolehdittava sosiaalipäivystyksen järjestämisestä. Sosiaalipäivystyksellä tarkoitetaan välttämättömien ja kiireellisten sosiaalipalveluiden ja muiden tukitoimien järjestämistä siten, että henkilön tarvitsema välitön turva ja huolenpito voidaan antaa erilaisissa sosiaalisissa hätä- ja kriisitilanteissa vuorokauden ajasta riippumatta.
- ❖ Olennaista on palvelutarpeen arviointi (shl 36, 37 ja 41 §), palvelutarpeisiin vastaaminen ja niiden saumaton järjestäminen.
- ❖ Toiminta painottuu perheiden lastensuojelutilanteisiin, nuorten kriisitilanteiden hoitamiseen sekä perheväkivaltatilanteisiin poliisin rinnalla.
- ❖ Myös yksinäiset aikuiset muodostavat oman asiakasryhmän
- ❖ Avohoidon lisääntyminen tuo äkillistä avun tarvetta esim. vanhukset
- ❖ Erilaiset onnettomuudet ja vaaratilanteet aiheuttavat avun tarvetta ympärivuorokauden esim. tulipalot, liikenneonnettomuudet, äkilliset läheisten kuolemat, katoamiset, heitteillejätöt, rikokset ja niiden uhriksi joutuminen

- ❖ Ohjaus psykososiaalisiin palveluihin esim. terveydenhuollon toimesta.
- ❖ Lain mukaan terveydenhuolto tarvittaessa huolehtii potilaan, hänen läheisensä tai muun tapahtumaan osallisen ohjaamista ja yhdistämistä psykososiaaliseen tukeen ja palveluihin.
- ❖ Terveydenhuollon ja sosiaalitoimen yhteistyön tulee päivystystilanteessa olla saumatonta, jotta päivystyspalveluihin hakeutuville turvataan heidän tarvitsemansa muut palvelut.
- ❖ Terveydenhuollon ilmoitusvelvollisuus alle 18-vuotiaan osalta. Lastensuojelu arvio kiireellisten toimenpiteiden tarpeen ja päättää toimenpiteistä (Ls, 38 §).
- ❖ Ls 15 §:ssä säädetty terveydenhuollon erityisistä velvollisuuksista.

Nykytilanne:

- ❖ Virka-aikainen päivystys kunkin kunnan vastuulla.
- ❖ Ei-virka-aikainen päivystys
 - 1) Rovaniemi vastaa lisäksi Ranuan, Inarin ja Utsjoen päivystyksestä.
Etupäivystys ostettu Lapin ensi- ja turvakodilta
Takapäivystäjä Rovaniemen kaupungin työntekijä. Ei aktiiviyöaikaa
Muille kunnille puhelinkonsultaatiopalvelut (ei mennä paikan päälle)
 - 2) Tunturi-Lapin sosiaalipäivystys. Enontekiö, Muonio, Kittilä, Kolari ja Pello.
Etupäivystys ostettu Merikratos Lastensuojelu Oy:ltä.
Takapäivystäjinä toimivat alueen kuntien sosiaalityöntekijät sovitun vuorottelukäytännön mukaisesti.
 - 3) Itä-Lapin sosiaalipäivystys. Savukoski, Pelkosenniemi, Salla ja Kemijärvi.
Alueen kunnan sosiaalityöntekijät vastaavat varallaolopäivystyksestä (etu+takapäivystys).
 - 4) Sodankylä.
Etupäivystys ostettu Lapin ensi- ja turvakodilta
Takapäivystäjänä Sodankylän kunnan työntekijä.
 - 5) Posio. Yhteispäivystys Kuusamo ja Taivalkoski

SELVITYS SOSIAALIPÄIVYSTYKSEN JÄRJESTÄMISESTÄ LAPIN SHP:N ALUEELLA - työryhmän esitys.

- ❖ Työryhmä ehdottaa, että sosiaalipäivystyksen alueelliseen organisointiin nimetään vastuutaho, joka lähtee yhteistyössä alueen kuntien kanssa rakentamaan yhtenäistä sosiaalipäivystyksen mallia.

- ❖ Mallissa on huomioitava
 - yhteydenotto ja tavoitettavuus (mihin asiakas ottaa yhteyttä ja miten sosiaalipäivystys tavoitetaan)
 - sosiaalipäivystyksen henkilöstöresurssi, työntekijän kelpoisuusvaatimukset ja työaika (aktiiviyöaika, varallaolosopimus)
 - yhteistyö eri tahojen kanssa (ylikunnallinen yhteistyö, moniammatillinen yhteistyö; sosiaalityö, mielenterveys- ja päihdetyön asiantuntijat, poliisi jne.)
 - sosiaalipäivystyksen perustehtävien määrittely
 - yhtenäinen sosiaalipäivystyksen tilastointi
 - kustannusten jakautuminen kuntien kesken

Työryhmän mielestä sosiaalipäivystystä on mahdollista tiivistää ja järjestää yhtenäisin periaattein koko sairaanhoitopiirin alueella aktiiviyönä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden saumaton yhteistyö mahdollistaisi moniammattillisen yhteistyön, sosiaalipäivystyspalvelun kehittämisen, osaamisen kehittämisen sekä palvelun turvaamisen koko sairaanhoitopiirin alueella. Työryhmä toteaa, että yhtenäistetty sosiaalipäivystys on muutoksena suuri, jolloin se tulee suunnitella hyvin. Muutoksessa on otettava huomioon myös sosiaalityöntekijöiden nykyinen työpanos ja sitoutuminen sosiaalipäivystyksen järjestelyihin sekä paikalliset erityispiirteet ja paikalliset hyvät käytännöt.

Lapin Avi pyytänyt tietoja / miten tilastoitte sosiaalipäivystystapaukset

- virka-aikana
- virka-ajan jälkeen
- vuosi 2013 ja/tai 2014 koskevat tiedot
sosiaalipäivystystapauksista: lukumäärätiedot, kohderyhmät ja yhteydenoton syyt.

Sosiaalipäivystyksen perustehtävän kirkastaminen ja virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys:

- ❖ Olisi määriteltävä sosiaalipäivystyksen perustehtävän sisältö. Mikä vaatii välitöntä sosiaalialan ammatillista arvioita ja asioiden hoitamista. Estettävä virka-aikaisen työn siirtyminen virka-ajan ulkopuolelle.
- ❖ Mikä seuraavana vuorokautena tai arkipäivänä tapahtuvaa arvioita ja asioiden hoitamista – miten prosessi etenee päivystyksestä peruspalveluihin jne.

Eri toimijoiden velvollisuudet ja vastuut

- ❖ Yhteydenotto (poliisi, pelastustoimi, hätäkeskus...?)
- ❖ Virve-verkon käyttöönotto. Sen hyödyntäminen ja siihen liittyvä mahdollinen yhteinen koulutus
- ❖ Yhteistyön tiivistäminen esim. mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden osalta (paljon palvelua käyttävät asiakkaat)
- ❖ Palvelutarpeen arviointi niiden sosiaalipäivystysasiakkaiden osalta, jotka monialaista arviota -> miten palveluita tulisi kehittää (tietoa asiassa) esim. Ankkuri-malli?
- ❖ Yleensäkin varmistetaan jatkossa sosiaalitoimen ja terveydenhuollon yhteistyö päivystystilanteessa ja muu viranomaistyö (mm. poliisi)

Osaaminen:

- ❖ Sosiaalipäivystys on luonteeltaan lyhytkestoista. Päivystäjältä edellytetään kykyä tilanteen kokonaisvaltaista arviointia, ripeää analysointia, päätöksentekoa sekä laaja-alaista osaamista.
- ❖ Edellytetään kriisityön osaamista ja erityisasiantuntemusta
- ❖ Etu/takapäivystys mitä työntekijän osaamisessa edellytetään? (kelpoisuuslain 3 §:n mukainen koulutus ja osaaminen)

Verkostot / toimintamallit / ohjeet

- ❖ Edellyttää, että välttämätöntä turvaa ja huolenpitoa turvaavat palvelut järjestetään välittömästi tarvittaessa
- ❖ Kiinteä yhteistyö poliisin ja hätäkeskuksen kanssa
- ❖ Myös muut yhteistyökumppanit kuten seurakunta ja vapaaehtoisjärjestöt
- ❖ Terveyskeskuksien ja sairaaloiden kriisiryhmät ovat keskeinen yhteistyökumppani esim. onnettomuustilanteissa.
- ❖ Akuuttipäivystys/tiimi
- ❖ Kunnan on sosiaalipäivystystä toteutettaessa toimittava yhteistyössä terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa.

Asiakkaat esim.

- ❖ Vanhemmat kykenemättömiä huolehtimaan alaikäisistä lapsistaan
- ❖ Lapset, jotka vailla välitöntä huolenpitoa (myös sijoitetut lapset)
- ❖ Kärjistyneet lapsen huolto- ja tapaamisriidat sekä muut perheen ristiriidat
- ❖ Onnettomuudet tai muut kriisit, jotka koskevat ihmisen elämää päivystysaikana (psykososiaalinen tuki)
- ❖ Vanhukset, jotka vailla välitöntä huolenpitoa
- ❖ Aikuiset, jotka vailla välitöntä huolenpitoa
- ❖ Välttämätön ravinto / elintarvike
- ❖ Kulkijat, matkaliput omalle paikkakunnalle
- ❖ Asiantuntijakonsultaatio / sosiaalihuollon asiantuntijuus muille viranomaisille

Toimintamalli Lapissa ja sen rakenne?

Muistilista:

Onko päivystys oma sosiaalihuollon erityisosaamisen alue, jota tulisi kehittää tästä näkökulmasta?

- ❖ Millä väestöpohjalla?
- ❖ Millä vaihtoehdoilla, kunnat, alueet, keskitetysti? -> yhteneväinen toimintamalli?
- ❖ Passiiviyötä - Aktiiviyötä?
- ❖ Kuntien erilaiset tietokannat
- ❖ Pitkät etäisyydet
- ❖ Usea työtehtävä yhtä aikaa (priorisointi)
- ❖ Kuntakohtaiset linjaukset
- ❖ Monialaisuus
- ❖ Osaamisen varmistaminen. Tällä hetkellä painottuu ls-asiakkaisiin (sosiaalityöntekijä sekä psykiatrinen sairaanhoitaja tarvittaessa, psykososiaalinen työ, kriisityön osaaminen jne)
- ❖ Kustannukset?
- ❖ Aineiston analysointi (työryhmä, Avi)